

Annales

Instituti

Archaeologici

XIV - 2018

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
http://www.iarh.hr

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršna urednica/Desk editor

Katarina Botić

Tehnička urednica/Technical editor

Katarina Botić

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc, Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Minchreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Katarina Botić

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2018.

Annales Instituti Archaeologici uključeni su u indeks/
Annales Instituti Archaeologici are included in the index:
Clarivate Analytics services - Emerging Sources Citation Index

Ovaj rad licenciran je pod Creative Commons Attribution By 4.0 međunarodnom licencom /
This work is licenced under a Creative Commons Attribution By 4.0 International Licence

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9 **Siniša Krznar**
 Andrea Rimpf
- Rezultati istraživanja lokaliteta Ilok – Krstbajer
- 13 **Anita Rapan-Papeša**
 Andrea Rimpf
 Marko Dizdar
- Rezultati zaštitnih istraživanja kasnoavarskog groblja Šarengrad – Klopare 2017. godine
- 20 **Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja nalazišta Sotin – Zmajevac u Hrvatskome Podunavlju
- 28 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
 Gorana Kušić
- Sotin – Srednje polje – Istraživanje višeslojnoga nalazišta u Podunavlju 2017.
- 34 **Tomislav Hršak**
 Tino Leleković
 Marko Dizdar
- Preliminarni rezultati arheološkoga istraživanja u Batini 2017. godine
- 40 **Katarina Botić**
 Kornelija Minichreiter
- Slavonski Brod – Galovo, arheološka istraživanja 2017.
- 46 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
 Marija Mihaljević
- Dolina – Glavičice – Istraživanje groblja pod tumulima s kraja kasnoga brončanog doba
- 51 **Saša Kovačević**
- Arheološka istraživanja lokaliteta Nova Bukovica – Sjenjak tijekom 2017.
- 54 **Juraj Belaj**
- Prva arheološka istraživanja lokaliteta Stari grad u Pakracu godine 2017.

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9 **Siniša Krznar**
 Andrea Rimpf
- Research results from Ilok – Krstbajer site*
- 13 **Anita Rapan-Papeša**
 Andrea Rimpf
 Marko Dizdar
- Results of the rescue excavation on the Late Avar cemetery on the site Šarengrad – Klopare in 2017*
- 20 **Marko Dizdar**
- Research results of the Sotin – Zmajevac Site in the Croatian Danube Region*
- 28 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
 Gorana Kušić
- Sotin – Srednje polje – Research of multilayer site in the Danube Region in 2017*
- 34 **Tomislav Hršak**
 Tino Leleković
 Marko Dizdar
- Preliminary results of archaeological research in Batina in 2017*
- 40 **Katarina Botić**
 Kornelija Minichreiter
- Slavonski Brod – Galovo, archaeological research in 2017*
- 46 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
 Marija Mihaljević
- Dolina – Glavičice – Research of the tumulus cemetery from the end of the Late Bronze Age*
- 51 **Saša Kovačević**
- Archaeological research of Nova Bukovica – Sjenjak site during 2017*
- 54 **Juraj Belaj**
- First archaeological excavations of the Stari Grad site in Pakrac in 2017*

61 Marko Dizdar Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2017. godini	61 Marko Dizdar <i>Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2017</i>
65 Tajana Sekelj Ivančan Nastavak istraživanja talioničke radionice i naselja na lokalitetu Hlebine – Velike Hlebine	65 Tajana Sekelj Ivančan <i>Continuation of excavation at the smelting workshop and settlement at the site of Hlebine – Velike Hlebine</i>
72 Saša Kovačević Arheološko istraživanje prapovijesnog lokaliteta Jalžabet – Bistričak u 2017. godini i Kamp Hrvatska projekta „Iron-Age-Danube“ INTERREG DTP	72 Saša Kovačević <i>Archaeological research of prehistoric Jalžabet – Bistričak site in 2017 and Camp Croatia of the project “Iron-Age-Danube” INTERREG DTP</i>
76 Saša Kovačević Arheološka istraživanja prapovijesnog lokaliteta Jalžabet – Carev jarek, sezona 2017.	76 Saša Kovačević <i>Archaeological research of prehistoric site Jalžabet – Carev jarek, season 2017</i>
<p>80 Branko Mušič
Tatjana Tkalčec
Barbara Horn
Igor Medarić
Petra Basar</p> <p>Geofizička istraživanja na arheološkome nalazištu Osijek Vojakovački – Mihalj u 2017. godini</p>	<p>80 Branko Mušič
Tatjana Tkalčec
Barbara Horn
Igor Medarić
Petra Basar</p> <p><i>Geophysical research at Osijek Vojakovački – Mihalj site in 2017</i></p>
88 Tatjana Tkalčec Nastavak arheološko-konzervatorskih radova na kuli burga Vrbovca u Klenovcu Humskom 2017. godine	88 Tatjana Tkalčec <i>Continuation of archaeological and conservation works on the keep of the Vrbovec Castle in Klenovec Humski in 2017</i>
92 Tatjana Tkalčec Sondažna arheološka istraživanja oko Kule Zrinski i Dvora Patačić u središnjem gradskom parku u Vrbovcu 2017. godine	92 Tatjana Tkalčec <i>Probe archaeological excavations around the Zrinski Tower and Patačić Palace in the central town park in Vrbovec in 2017</i>
<p>110 Juraj Belaj
Sebastijan Stingl</p> <p>Arheološka istraživanja crkve Sv. Martina u Prozorju 2017. godine</p>	<p>110 Juraj Belaj
Sebastijan Stingl</p> <p><i>Archaeological research of the St. Martin's Church in Prozorje in 2017</i></p>
<p>115 Ana Konestra
Enrico Cirelli
Bartul Šiljeg
Gaetano Benčić</p> <p>Istraživanje bedema, crkvenoga sklopa i kasnoantičkih pregradnji na lokalitetu Stancija Blek (Tar) u 2017. godini</p>	<p>115 Ana Konestra
Enrico Cirelli
Bartul Šiljeg
Gaetano Benčić</p> <p><i>Research of the fortifications, church complex and Late Antique re-adaptations on the Stancija Blek (Tar) site in 2017</i></p>

121 Ana Konestra
Fabian Welc
Anita Dugonjić
Paula Androić Gračanin
Nera Šegvić
Kamil Rabięga

Terenski pregledi, geofizička i sondažna istraživanja projekta „Arheološka topografija otoka Raba“ u 2017. godini

121 Ana Konestra
Fabian Welc
Anita Dugonjić
Paula Androić Gračanin
Nera Šegvić
Kamil Rabięga

Field reconnaissance, geophysical survey and trial excavations within the project “Archaeological topography of the island of Rab” in 2017

127 Kristina Jelinčić Vučković
Emmanuel Botte

Arheološko istraživanje na lokalitetu Novo Selo Bunje na otoku Braču, 2017. godine

127 Kristina Jelinčić Vučković
Emmanuel Botte

Archaeological excavation on the Novo Selo Bunje site on the island of Brač, 2017

136 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2017. godine

136 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay on the island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2017

Terenski pregledi

142 Ivan Valent
Siniša Krznar
Tatjana Tkalčec
Tajana Sekelj Ivančan

Terenski pregled koprivničke i đurđevačke Podravine

142 Ivan Valent
Siniša Krznar
Tatjana Tkalčec
Tajana Sekelj Ivančan

Field survey of the Koprivnica and Đurđevac part of the River Drava Basin

148 Ana Konestra
Vedrana Glavaš
Asja Tonc
Paula Androić Gračanin
Nera Šegvić

Kulturni krajolik Velebita – Terenski pregledi na području Podvelebitskoga primorja u 2017. godini

148 Ana Konestra
Vedrana Glavaš
Asja Tonc
Paula Androić Gračanin
Nera Šegvić

Cultural landscape of the Velebit – Field surveys of the Sub-Velebit coast in 2017

Eksperimentalna arheologija

154 Tajana Sekelj Ivančan

Eksperimentalno taljenje željezne rude i razgradnja korištene talioničke peći

Experimental Archaeology

154 Tajana Sekelj Ivančan

Experimental smelting of iron ore and dismantling of the utilized smelting furnace

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

162-173

Additional scientific activity of the Institute

162-173

Terenski pregledi

Field Surveys

1. Podravina
2. Podvelebitsko primorje
3. Rab – Lopar

Terenski pregled koprivničke i đurđevačke Podravine

Field survey of the Koprivnica and Đurđevac part of the River Drava Basin

Ivan Valent
Siniša Krznar
Tatjana Tkalčec
Tajana Sekelj Ivančan

Primljeno/Received: 29. 03. 2018.
Prihvaćeno/Accepted: 20. 04. 2018.

Tijekom proljeća i jeseni 2017. godine članovi projektnog tima TransFER proveli su reambulaciju i rekognosciranje šireg područja uz rijeku Dravu. Cilj terenskih pregleda bio je utvrđivanje poznatih arheoloških nalazišta i pronalazak novih lokaliteta povezanih s proizvodnjom i obradom željeza za potrebe znanstveno-istraživačkog projekta TransFER. No, osim položaja na kojima su po površini oranica pronađeni komadi kovačke ili talioničke zgure, tijekom više obilazaka evidentirano je nekoliko novih lokaliteta na kojima su nalazi koji ukazuju na kovačku ili talioničku djelatnost izostali, ali su prikupljeni brojni ulomci keramičkih posuda koji ukazuju na naseljenost lokaliteta u raznim razdobljima prapovijesti, antike i srednjega vijeka. U radu se donosi pregled novopronađenih arheoloških nalazišta evidentiranih na području koprivničke i đurđevačke Podravine.

Ključne riječi: terenski pregled, Podravina, prapovijest, antika, srednji vijek
Key words: field survey, River Drava Basin, Prehistory, Antiquity, Medieval period

Rekognosciranje i reambulaciju terena koprivničke i đurđevačke Podravine, od ušća rijeke Mure u Dravu do okolice Podravske Sesveta i Pitomače (Koprivničko-križevačka županija) proveo je Institut za arheologiju pod vodstvom dr. sc. Tajane Sekelj Ivančan, znanstvene savjetnice.¹ Terenski pregledi provodili su se u dva navrata, u razdoblju od 1. ožujka do 15. svibnja te od 1. rujna do 16. studenoga 2017. godine za potrebe znanstvenog projekta TransFER kojeg financira Hrvatska zaklada za znanost, a koji se provodi u Institutu za arheologiju. U terenskim pregledima uz voditeljicu su sudjelovali suradnici na projektu: Robert Čimin, mag. arheol. i Ivan Valent, dipl. arheol. iz Muzeja grada Koprivnice te dr. sc. Siniša Krznar, znanstveni suradnik i dr. sc. Tatjana Tkalčec, viša znanstvena suradnica iz Instituta za arheologiju. Tijekom više obilazaka ekipi su se pridružili gospoda Ivan Zvijerac iz Torčeca i Josip Cugovčan iz Podravske Sesveta, koji su neke arheološke lokalitete i sami pronašli.

Primarni cilj terenskih pregleda bio je utvrđivanje poznatih arheoloških nalazišta i pronalazak novih lokaliteta povezanih s proizvodnjom i obradom željeza u Podravini, a za potrebe znanstveno-istraživačkog projekta TransFER. Osnova za obilazke pojedinih lokacija koje bi se moglo povezati s taljenjem željezne rude bili su od ranije poznati površinski nalazi kovačke i talioničke zgure

prikupljeni tijekom obilazaka podravskih nalazišta u posljednjih tridesetak godina od strane stručnjaka arheologa, ali i drugih zaljubljenika u starine. Ti su površinski nalazi pohranjeni u Zbirci obitelji Zvijerac u Torčecu, Zbirci Josipa Cugovčana u Podravskim Sesvetama, kao i nadležnoj muzejskoj instituciji, Muzeju grada Koprivnice.² Tijekom reambulacije terena, koja je bila primarna aktivnost, u više su navrata pregledani i novi lokaliteti na kojima su također pronađeni indikativni površinski nalazi koje je moguće vezati uz talioničku djelatnost, ali i mnoštvo drugih površinskih nalaza koji, pak, potvrđuju naseobinski karakter pojedinih lokaliteta. Obilasci su organizirani tijekom proljeća 2017. godine. Pregledano je i registrirano kao arheološko nalazište više od 200 položaja. Od toga broja, na 157 položaja zabilježeni su tragovi metalurških, kovačkih ili talioničkih aktivnosti, a pronađeno je i 46 novih, do sada nepoznatih pozicija na kojima takvi tragovi nisu uočeni (Valent 2018). U ovom se radu donose novopronađeni položaji/lokaliteti koji do sada nisu objavljeni u arheološkoj literaturi (tab. 1).³ Pretežito se

1 Sredstva za provedbu terenskih pregleda osigurana su preko znanstveno-istraživačkog projekta Hrvatske zaklade za znanost pod nazivom TransFER: *Proizvodnja željeza uz rijeku Dravu u antici i srednjem vijeku: stvaranje i transfer znanja, tehnologija i roba* (IP-05-2016-S047), a samo rekognosciranje i reambulacija provodili su se uz odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture Republike Hrvatske prema Rješenju od 2. ožujka 2017. godine (Kl.: UP/I-612-08/17-08/0271; Ur. br.: 532-04-02-02/4-17-2).

2 Tijekom proljeća pregledani su i nalazi pohranjeni u Zbirci Ranka Pavleša i Muzeju grada Đurđevca, no u dostupnoj građi kovačka i/ili talionička zgura nije evidentirana.

3 Navedene brojke odnose se na zabilježene položaje s površinskim materijalnim ostacima. U nekim je slučajevima zabilježeno više susjednih položaja s istovremenim površinskim nalazima pa se moglo zaključiti da se vjerojatno radi o jednom nalazištu. Ukoliko je bilo moguće pregledati veće obradive površine, zabilježeno je i rasprostiranje pojedinog arheološkog nalazišta. No, ponegdje je između pregledanih površina bila neobrađena njiva pa su ti položaji evidentirani zasebno, a tek će budući obilasci pokazati radi li se o jednom ili više lokaliteta. Stoga se u popisu, u nekim slučajevima kada nije bilo moguće zaključiti radi li se o istom nalazištu, svaki položaj navodi zasebno (tab. 1).

Redni broj / autor	Lokalitet	Toponim	Prapovijest	Antika	Srednji vijek	Novi vijek	Nepoznato/ drugo
1./IV	Bakovčice	Nadžbarice 1		+	rani i kasni srednji vijek		kovačka zgura
2./IV	Bakovčice	Nadžbarice 2	kasno brončano doba				
3./IV	Bakovčice	Nadžbarice 3	+	+	razvijeni i kasni srednji vijek		kovačka zgura
4./IV	Bakovčice	Velike livade 2		+ (1. – srednje 2. st.)	razvijeni/kasni srednji vijek		
5./IV	Bakovčice	Veliko polje	+	+			kovačka zgura
6./TT	Delovi	Podkučnice	kasno brončano doba (KŽP)	laten ili antika?	kasni srednji vijek	+	
7./TT	Delovi – iza groblja	Podkučnice	brončano doba?	antika?		+	
8./TT	Delovi	Staro selo		+	kasni srednji vijek (15./16.st.)		
9./IV	Draganci	Bokčev grob 4	brončano doba		kasni srednji vijek (15./16.st.)		
10./IV	Draganovec	Valentove gorice			kasni srednji vijek		
11./IV	Draganovec	Rudarska ulica	+		kasni srednji vijek (14.-16.st.)		
12./IV	Đelekovec	Močvar I A		+			kovačka zgura
13./SK	Đurđevac	Kopčice I	mlađe željezno doba	+	razvijeni/kasni srednji vijek	+	talionička zgura
14./SK	Đurđevac	Kopčice II	kasno brončano doba				
15./SK	Đurđevac	Kopčice III					+; talionička zgura
16./IV	Đurđevac	Kudrinka 1–2	kasno brončano doba; starije željezno doba		razvijeni/kasni srednji vijek	+	
17./IV	Glogovac	Groblje 1			kasni srednji vijek	+	
18./IV	Glogovac	Groblje 2			kasni srednji vijek	+	kovačka zgura
19./IV	Hlebine	Dedanovice	brončano doba	+	rani, razvijeni i kasni srednji vijek		kovačka zgura
20./IV	Imbriovec	Vujčec I–3			rani srednji vijek		kovačka zgura
21./IV	Jeduševac	Kladare			kasni srednji vijek		kovačka zgura
22./TT	Jeduševac	Staro selo 2		+	razvijeni/kasni srednji vijek	+	kovačka zgura
23./TT	Jeduševac	Stari Jeduševci 1	srednje brončano doba / licen?; kasno brončano doba (KŽP)/starije željezno doba (HaC1); kasni laten/rani rim	+	razvijeni/kasni srednji vijek (13/14.st.)	+	kovačka zgura
24./IV	Kalinovac	Hrastova greda 2–3	kasno brončano doba		kasni srednji vijek (14.–16.st.)		
25./IV	Kalinovac	Koljak	brončano doba	+	kasni srednji vijek (14.–16.st.)	+	
26./SK	Kalinovac	Vuglenice I	neolitik?; kasno brončano doba	+	rani i razvijeni srednji vijek	+	kovačka i talionička zgura
27./SK	Kalinovac	Vuglenice II			razvijeni/kasni srednji vijek	+	kovačka zgura
28./IV	Kladare	Orešje 2		+	razvijeni srednji vijek		kovačka zgura
29./IV	Kladare	Orešje-Lasci	mlađe željezno doba	+	razvijeni srednji vijek		kovačka zgura
30./IV	Kloštar Podravski	Pridvorje 1	brončano doba		kasni srednji vijek (15./16.st.)		
31./IV	Kloštar Podravski	Pridvorje 2			kasni srednji vijek (15./16.st.)	+	
32./IV	Koprivnica	Farkašić 1	brončano doba	+			
33./IV	Koprivnica	Farkašić 2		+			

Redni broj / autor	Lokalitet	Toponim	Prapovijest	Antika	Srednji vijek	Novi vijek	Nepoznato/ drugo
34./IV	Koprivnica	Farkašić 3	brončano doba				
35./IV	Koprivnica	Farkašić 4		+			
36./IV	Koprivnica	Farkašić 5	kasno brončano doba	+			
37./IV	Koprivnica	Farkašić 6	brončano doba		kasni srednji vijek		
38./IV	Koprivnica	Farkašić 7	brončano doba (?)	+	kasni srednji vijek (15./16.st.)		
39./IV	Koprivnica	Farkašić 8		+	srednji vijek		
40./IV	Koprivnica	Farkašić 9	brončano doba		rani srednji vijek		
41./IV	Koledinec	Kvake			kasni srednji vijek		kovačka zgura
42./IV	Koprivnički Bregi	Gorice I		+	kasni srednji vijek		kovačka zgura
43./IV	Koprivnički Bregi	Gorice II			kasni srednji vijek		kovačka zgura
44./IV	Koprivnički Ivanec	Zovje I			kasni srednji vijek		kovačka zgura
45./SK	Kutnjak	Kovačice	kasno brončano doba				
46./IV	Mali Otok	Gmanje			razvijeni i kasni srednji vijek		talionička i kovačka zgura
47./IV	Miholjanec	Pod goricom 1	brončano doba	+	kasni srednji vijek (15.–16.st.)	+	kovačka zgura
48./IV	Miholjanec	Pod goricom 2		+	kasni srednji vijek		kovačka zgura
49./IV	Miholjanec	Preko Zdele	kasno brončano doba; mlađe željezno doba	+	kasni srednji vijek	+	
50./IV	Miholjanec	Poljane	kasno brončano doba	+	kasni srednji vijek		
51./IV	Molvice	Kraljevo	kasno brončano doba		razvijeni srednji vijek	+	talionička zgura?
52./IV	Peteranec	Gorica			kasni srednji vijek		kovačka zgura
53./IV	Peteranec	Jablanje			razvijeni srednji vijek		kovačka zgura
54./IV	Peteranec	Novi krči III			kasni srednji vijek		kovačka/ talionička? zgura
55./IV	Peteranec	Podgorica	brončano doba		kasni srednji vijek		
56./IV	Peteranec	Pod siget II			razvijeni srednji vijek		kovačka zgura
57./IV	Pitomača	Pod gredom I			razvijeni srednji vijek		kovačka zgura
58./SK	Pitomača	Zakovačnice				+	
59./TT	Plavšinci	Klisa				+	
60./TT	Plavšinci	Leščare				+	
61./IV	Podravske Sesvete	Gaj				+	
62./IV	Podravske Sesvete	Torbaev kut 1			razvijeni srednji vijek		
63./IV	Podravske Sesvete	Torbaev kut 2				16.–17. st.	
64./IV	Podravske Sesvete	Drvenkarovi konaki	brončano doba			+	
65./IV	Sigetec	Mošćanci I		+	rani i razvijeni srednji vijek		kovačka zgura
66./IV	Sigetec	Ogradine I			razvijeni i kasni srednji vijek		kovačka zgura
67./IV	Sigetec	Ogradine II	mlađe željezno doba	+	kasni srednji vijek		kovačka zgura
68./IV	Sigetec	Peski I			rani srednji vijek		kovačka zgura
69./IV	Sveta Ana	Belevine			kasni srednji vijek		
70./IV	Šemovci	Svetojanski jarak 1	brončano doba; mlađe željezno doba		kasni srednji vijek (15.–16.st.)		

Redni broj / autor	Lokalitet	Toponim	Prapovijest	Antika	Srednji vijek	Novi vijek	Nepoznato/ drugo
71./IV	Šemovci	Svetojanski jarak 2		+	kasni srednji vijek (15.–16.st.)		
72./IV	Šemovci	Svetojanski jarak 3–4			kasni srednji vijek (15.–16.st.)		
73./IV	Torčec	Dožine IIIB	mlađe željezno doba	+			kovačka zgura
74./IV	Torčec	Ivanovo			razvijeni/kasni srednji vijek		kovačka zgura
75./IV	Torčec	Prečno pole 4 A			rani srednji vijek		kovačka zgura
76./IV	Torčec	Vratno		+	kasni srednji vijek		kovačka zgura
77./IV	Virje	Trnje	kasni neolitik/rani eneolitik; Lasinjska kultura; kasna Vučedolska/rana Vinkovačka kultura; kasno brončano doba/ starije željezno doba				
78./SK	Veliki Otok	Rudina Jokna			rani i razvijeni/kasni srednji vijek	+	
79./TT	Vlaislav	Brzava	kasni neolitik/eneolitik?; mlađe željezno doba			+	
80./TT	Vlaislav	Raletuša				+	
81./IV	Ždala	Gajica 1	brončano doba				
82./IV	Ždala	Gajica 2			razvijeni srednji vijek		
83./IV	Ždala	Štvanje		+	razvijeni/kasni srednji vijek		
84./IV	Ždala	Telek 1		+			
85./IV	Ždala	Telek 5			kasni srednji vijek (15.–16.st.)		
86./IV	Ždala	Telek 6	+ (brončano doba?)	+			
87./IV	Ždala	Telek 8	brončano doba		kasni srednji vijek (15.–16.st.)		

Tab. 1 Popis novih arheoloških lokaliteta na području koprivničke i đurđevačke Podravine, s oznakom razdoblja iz kojeg potječu s površine prikupljeni ulomci keramike

Tab. 1 The list of new archaeological sites on the territory of the Koprivnica and Đurđevac part of the River Drava Basin with the indication of the dating of the collected surface material

radi o arheološkim nalazištima na kojima su, uz ostale površinske nalaze, pronađeni ulomci kovačke zgure (sl. 1) te o nalazištima s naseobinskim značajkama na kojima su izostali površinski tragovi kovačke ili talioničke djelatnosti. Svi evidentirani lokaliteti sa zabilježenim tragovima talioničke obrade željezne rude po površini oranica objavljeni su zasebno u časopisu Podravina (Valent et al. 2017)⁴ ili su već od ranije poznati i arheološki istraživani, kakav je primjerice slučaj lokaliteta Hlebine – Velike Hlebine (sl. 1) (Sekelj Ivančan, Valent 2017).

Drugi dio terenskih pregleda, provedenih u jesen 2017. godine, zasnivao se na prethodno provedenom kabinetskom radu u kojem su pregledani digitalni kartografski izvori i zračni snimci šireg područja u nizini Dravskog sliva. Osnovni cilj bio je, s jedne strane, prikupljanje podataka o indikativnim toponimima radi prepoznavanja potencijalnih lokaliteta koji se mogu vezati uz proizvodnju ili obradu željeza, a s druge strane, na satelitskim i avionskim snimcima uočiti neke promjene na površini oranica koje bi upućivale na postojanje arheološkog nala-

zišta povezanog s proizvodnjom željeza. Na temelju preliminarnog pregleda kartografskih izvora putem aplikacije Google Earth Pro, te na web stranicama www.mapire.eu, www.arcod.hr i <https://geoportal.dgu.hr> na promatranom je prostoru pronađeno 29 lokaliteta indikativnog toponima. Odabrane toponime moguće je vezati uz eventualnu eksploataciju rude (Kopčice, Rudina Jokna), uz izradu drvenog ugljena neophodnog u procesu taljenja željezne rude (Vuglenice) ili uz mjesta gdje se obavljala kovačka djelatnost, odnosno obrada i izrada željeznih predmeta (Kovačice). S obzirom da je većina od njih 29 smještena u brežuljkastom dijelu Bilogore, za rekognosciranje je ciljano odabrano sedam lokaliteta koji se nalaze u dravskoj nizini. Oni su odabrani zbog prirodno-geografskih značajki nizinskog krajolika pogodnog za prirodno stvaranje sirovine potrebne za taljenje, a u kojem su se očekivali lokaliteti s talioničkim ostacima. U provedenim rekognosciranjima zabilježeno je da se na pet lokaliteta (od kojih neki imaju više odvojenih položaja) pronalaze arheološki tragovi obitavanja stanovništva tijekom prapovijesti te u srednjem i novom vijeku (Krznar 2018).⁵ Uglavnom se

4 U navedenoj objavi nisu navedena tri lokaliteta s kojih potječe zgura koja zbog iznimne usitjenosti nije mogla sa sigurnošću biti opredjeljena kao talionička (Mali Otok - Gmanje; Molvice - Kraljevo; Peteranec - Novi krčič III) (tab. 1). Tek će budući obilasci i novi površinski nalazi rasvijetliti radi li se o položajima na kojima se odvijala talionička ili kovačka djelatnost.

5 Tijekom provedenog rekognosciranja na dvije lokacije indikativnog toponima Kovačica u Vlaislavu i Vuglenice u Budrovcu nisu pronađeni nikakvi arheološki ostaci.

Sl. 1 Prostor Hlebina iz zraka s više zabilježenih položaja s površinskim materijalnim ostacima – talionička zgura: Velike Hlebine i Kozarnice; kovačka zgura: Dedanovice (podloga: geoportal.dgu.hr; doradio: I. Valent)

Fig. 1 Air view of the territory of Hlebina with several recorded positions containing surface finds – smelting slag: Velike Hlebine and Kozarnice; blacksmith's slag: Dedanovice (image: geoportal.dgu.hr; drawing: I. Valent)

radi o naseobinskim površinskim ostacima, no na tri položaja pronađena je i talionička zgura (Đurđevac – Kopčice I; Đurđevac – Kopčice III; Kalinovac – Vuglenice I), pa su ti lokaliteti zabilježeni kao potencijalna mjesta na kojima se odvijao postupak taljenja željezne rude (tab. 1).

Uvidom u satelitske i avionske snimke iz više izvora (ARKOD, Geoportal, Google Earth), odabrano je devet, a obideno sedam⁶ položaja u okolici Vlaislava, Plavšince, Srdinca i Delova na kojima su se očekivali ostaci vezani uz metaluršku djelatnost. Na šest⁷ lokaliteta pronađeni su površinski materijalni ostaci iz različitih arheoloških i povijesnih razdoblja (Tkalec 2018).⁸ Iako je rezultat rekognosciranja odabranih lokaliteta na temelju zračnih snimaka bio u osnovi pozitivan, jer je pronađeno nekoliko potpuno novih i do sada ne evidentiranih nalazišta (sl. 2), niti na jednom nisu pronađeni indikativni površinski nalazi koji bi upućivali na gospodarsku djelatnost vezanu uz proizvodnju željeza, tek su na dva položaja (Jeduševac – Staro selo 2 i Jeduševac – Stari Jeduševci 1)⁹ pronađeni

komadići kovačke zgure koji upućuju na obradu željeza, unutar inače naseobinskoga karaktera lokaliteta (tab. 1).

U provedenim rekognosciranjima i reambulaciji prostora koprivničke i đurđevačke Podravine, koji su obavljani tijekom proljeća i jeseni 2017. godine za potrebe znanstveno-istraživačkog projekta TransFER, obideno je 219 arheoloških položaja od kojih je njih 57 potpuno novih, do sada nepoznatih arheoloških lokacija.¹⁰ Na evidentiranim lokalitetima prikupljeni su površinski nalazi iz širokog vremenskog razdoblja, od kasnog neolitika/ranog eneolitika, preko brončanog i željeznog doba te antike pa sve do novijih nalaza iz razdoblja srednjovjekovlja i novoga vijeka. Iako je kod novovjekovnih ulomaka u nekim slučajeva vjerojatno riječ o sekundarnim nalazima dospjelim na oranice uslijed gnojidebe ili drugih poljoprivrednih aktivnosti,¹¹ raspon datacija ukazuje da je prostor koprivničke i đurđevačke Podravine, u širem području rijeke Drave i njenih pritoka, oduvijek bio pogodan za život stanovništva, koji je tekao kontinuirano od najstarijih razdoblja pa sve do danas.

6 Na nekim lokacijama vidljivost je bila iznimno loša zbog zasijane trave ili zarasle šikare pa takve lokalitete nije bilo moguće obići.

7 Tijekom provedenog rekognosciranja na lokaciji u Srdincu, odabranoj na temelju uočenih promjena u boji zemlje i različitom rastu i sazrijevanju usjeva na zračnim snimcima, nisu pronađeni nikakvi materijalni ostaci.

8 Na pomoći pri vremenskom opredjeljenju prapovijesnih ulomaka zahvaljujemo dr. sc. Dariji Ložnjak Dizdar i dr. sc. Katarini Botić iz Instituta za arheologiju, te dr. sc. Zorku Markoviću, umirovljenom arheologu.

9 Tijekom terenskih pregleda odabranih područja na temelju pregleda zračnih snimaka kao i pisanja Izviješća (Tkalec 2018), lokaliteti oko Delova su imenovani prema radnim nazivima Delovi 2-6. Naknadnom provjerom karata i katastarskih podataka, lokalitetima su dana s tim podacima usklađena imena. Tako pregledana lokacija Delovi 2 odgovara lokalitetu Jeduševac – Staro selo 1, Delovi 4=Jeduševac – Stari Jeduševci 1; Delovi 5=Delovi – Podkućnice i Delovi 6=Delovi – Staro selo (usp. Tkalec 2018 i tab. 1).

10 Detaljniji opisi ovih arheoloških nalazišta s karakteristikama prikupljene građe bit će objavljeni u Podravskom zborniku (2018), gdje će biti prezentirano i tridesetak novih položaja s kojih je prikupljena kovačka zgura (tab. 1: ukupno 87 novevidentiranih lokaliteta).

11 Takvi su primjerice lokaliteti Plavšince – Klisa, Plavšince – Leščare i Vlaislav – Raletuša s kojih potječe nešto novovjekovnih i/ili recentnih ulomaka vjerojatno dospjelih na te položaje sekundarno, stoga ih se na temelju sadašnjih saznanja ne može smatrati arheološkim nalazištem. No budući će obilasci možda otkriti arheološke ostatke na nekima od njih, od kojih najveći potencijal ima lokalitet toponima Klisa.

Sl. 2 Dva keramička pršljena s lokaliteta Delovi – Podkućnice (snimila: T. Tkalčec)

Fig. 2 Two ceramic whorls found on site Delovi – Podkućnice (photo: T. Tkalčec)

Literatura

- Krznar, S. 2018, Izvješće o pregledu kartografskih izvora te rekognosciranju indikativnih toponima na prostoru Podravine, siječanj 2018. g., in: I. Valent, S. Krznar, T. Tkalčec, T. Sekelj Ivančan, *Izvješće o provedenim rekognosciranjima i reambulaciji terena koprivničke i đurđevačke Podravine, u razdoblju od 1. ožujka do 15. svibnja te od 1. rujna do 16. studenoga 2017. godine*, Zagreb (neobjavljeni rukopis pohranjen u Institutu za arheologiju).
- Sekelj Ivančan, T., Valent, I. 2017, Ostaci talioničke radionice na lokalitetu Hlebine–Velike Hlebine, *Anali Instituta za arheologiju*, Vol. XIII, 73–76.
- Tkalčec, T. 2018, Izvješće o pregledu zračnih snimaka i rekognosciranju izabranih položaja na prostoru koprivničke Podravine, prosinac 2017. g., in: I. Valent, S. Krznar, T. Tkalčec, T. Sekelj Ivančan, *Izvješće o provedenim rekognosciranjima i reambulaciji terena koprivničke i đurđevačke Podravine, u razdoblju od 1. ožujka do 15. svibnja te od 1. rujna do 16. studenoga 2017. godine*, Zagreb (neobjavljeni rukopis pohranjen u Institutu za arheologiju).
- Valent, I., Zvijerac, I., Sekelj Ivančan, T. 2017, Topografija arheoloških lokaliteta s talioničkom djelatnošću na prostoru Podravine, *Podravina, Časopis za multidisciplinarna istraživanja*, Vol. XVI, br. 32, 5–25.
- Valent, I. 2018, Izvješće o provedenim rekognosciranjima i reambulaciji arheoloških lokaliteta s metalurškim značajkama na prostoru Podravine, veljača 2018. g., in: I. Valent, S. Krznar, T. Tkalčec, T. Sekelj Ivančan, *Izvješće o provedenim rekognosciranjima i reambulaciji terena koprivničke i đurđevačke Podravine, u razdoblju od 1. ožujka do 15. svibnja te od 1. rujna do 16. studenoga 2017. godine*, Zagreb (neobjavljeni rukopis pohranjen u Institutu za arheologiju).

Summary

During spring and fall of 2017 extensive perambulations and field surveys have been undertaken on the wider territory along the Drava River. The objective of this research, which was undertaken within a scientific-research project TransFER (IP-05-2016-5047), was to collect additional information on known archaeological sites and the discovery of new sites connected with the production and processing of iron. During the surveys over 200 archaeological sites were perambulated of which over 60 were new (Tab. 1). Even though more of these new sites, dated to various archaeological and historical periods (Fig. 2), from late Neolithic/early Eneolithic, through Bronze and Iron age and Antiquity up to medieval and Modern period, contained only pieces of ceramics, pieces of blacksmith's orland smelting slag were also found on a large number of them (Fig. 1). Even though pieces of Modern Age ceramics most probably found their way to these positions during fertilization or other agricultural activities, the dating range of all these sites points to the fact that the territory of the Koprivnica and Đurđevac part of the River Drava Basin has always been a favourable place to live.